

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені А.С.МАКАРЕНКА

ЗАТВЕРДЖЕНО

наказом по СумДПУ імені А.С. Макаренка

№ 579 від 30 листопада 2020 року

Ректор проф. Ю.О. Лянной

ПОЛОЖЕННЯ
ПРО КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ
СУМСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
імені А.С.МАКАРЕНКА
Нова редакція

УХВАЛЕНО

рішенням вченої ради університету
протокол № 5 від 30 листопада 2020 року

З М І С Т

ВСТУП.....	3
I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	3
1.1. Кваліфікаційна робота як різновид підсумкової атестації випускника	
1.2. Мета і завдання кваліфікаційних робіт	
II. ПОРЯДОК ВИЗНАЧЕННЯ І ЗАТВЕРДЖЕННЯ ТЕМАТИКИ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ.....	8
III. КАФЕДРА, НАУКОВИЙ КЕРІВНИК.....	11
IV. ПРАВА І ОБОВ'ЯЗКИ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	14
V. ЗМІСТ, СТРУКТУРА ТА ОБСЯГ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ.....	15
VI. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЕТАПИ ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	23
VII. КОНТРОЛЬ ЗА ВИКОНАННЯМ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ....	25
VIII. ЗАПОБІГАННЯ ВИПАДКІВ АКАДЕМІЧНОЇ НЕДОБРОЧЕСНОСТІ.....	25
IX. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ.....	29
X. ПІДГОТОВКА, ПОРЯДОК ТА ПРОЦЕДУРА ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ.....	35
XI. ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ.....	40
XII. ПОРЯДОК ЗБЕРІГАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ.....	42
XIII. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ	43
ДОДАТКИ	45

ВСТУП

Положення про кваліфікаційну роботу здобувача вищої освіти Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка (далі – Положення) містить загальні вимоги та рекомендації щодо організації виконання, написання, етапів підготовки, змісту, структури та оформлення кваліфікаційних робіт у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка (далі – Університет).

Положення розроблено на підставі Законів України «Про освіту» та «Про вищу освіту», Статуту Університету, Положення про організацію освітнього процесу у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка, Положення про порядок створення та організацію роботи екзаменаційної комісії у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка, Кодексу академічної доброчесності Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка, Положення про систему забезпечення академічної доброчесності у освітньо-науковій діяльності Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка. Окремі пункти Положення конкретизуються в методичних рекомендаціях випускових кафедр з урахуванням специфіки спеціальностей.

На основі цього Положення навчально-наукові структурні підрозділи Університету (факультети/навчально-наукові інститути) за потреби розробляють власні науково-методичні рекомендації щодо виконання кваліфікаційних робіт з урахуванням специфіки фахової підготовки студентів. Розроблені у підрозділах науково-методичні рекомендації мають містити деталізацію вимог та рекомендацій цього Положення щодо підготовки, змісту та структури, написання, оформлення та захисту випускних робіт відповідного рівня вищої освіти для кожної спеціальності окремо чи в цілому для факультету/навчально-наукового інституту. Вимоги науково-методичних рекомендацій факультетів/навчально-наукових інститутів не можуть бути відмінними від вимог цього Положення.

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Кваліфікаційна робота як різновид підсумкової атестації випускника

1.1.1. Кваліфікаційна робота - відповідно до стандартів вищої освіти є один із видів підсумкової атестації студентів, яка є самостійною науково-дослідною роботою, що узагальнює результати теоретичної та практичної підготовки у рамках нормативної і варіативної складових освітніх програм підготовки фахівців першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти.

1.1.2. Кваліфікаційна робота передбачена освітньою програмою, навчальним планом і завершує підготовку студента в Університеті та має засвідчити професійну зрілість випускника, виявити його спеціальну та загально-наукову підготовку, вміння застосовувати здобуті в Університеті знання для розв'язання науково-практичних завдань, здатність до проведення досліджень, систематизації та свідомого засвоєння знань, наявність в її автора навичок наукової роботи.

1.1.3. Захист кваліфікаційної роботи є формою контролю набутих студентом інтегрованих знань, умінь, навичок та інших компетентностей, які визначені програмними результатами навчання за певною освітньо-професійною програмою.

1.1.4. Кваліфікаційна робота має виключно індивідуальний характер, дає можливість виявити ступінь та рівень наукової підготовки студента з чітко означеного фаху. Виконання кваліфікаційної роботи та її захист перед екзаменаційною комісією є перевіркою підготовки фахівця до самостійної діяльності з обраного фаху, його здібностей самостійно аналізувати стан проблем у певній галузі науки, розробляти необхідні пропозиції. Кваліфікаційна робота містить науково обґрунтовані теоретичні або експериментальні результати, наукові положення. Робота повинна характеризуватися концептуальною єдністю змісту.

1.1.5. В Університеті здобувачами вищої освіти виконуються такі види

кваліфікаційних робіт:

- на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти – *кваліфікаційна робота бакалавра*;
- на другому (магістерському) рівні вищої освіти – *кваліфікаційна робота магістра*.

1.1.6. Кваліфікаційна робота бакалавра – самостійно виконана наукова робота студента, яка свідчить про вміння автора працювати з джерелами, узагальнювати й аналізувати фактичний матеріал, використовувати теоретичні знання і практичні навички, отримані при проходженні підготовки за відповідною освітньою програмою, має елементи наукового дослідження, що виконується протягом навчання на випускному курсі.

1.1.7. Кваліфікаційна робота бакалавра демонструє:

- якість засвоєних знань з відповідної освітньо-професійної програми;
- здатність самостійного осмислення проблеми, творчого її дослідження;
- здатність визначати актуальність, мету та задачі дослідження;
- здатність застосовувати сучасні методи для отримання та аналізу емпіричних даних;
- уміння збирати, аналізувати та систематизувати наукові, нормативно-правові джерела, вести бібліографічний пошук із застосуванням сучасних інформаційних технологій;
- уміння оформляти результати наукових досліджень відповідно до сучасних вимог.

1.1.8. Кваліфікаційна робота магістра – самостійно виконана науково-дослідна робота студента, головною метою і змістом якої є наукові (науково-практичні) дослідження з новітніх питань теоретичного або прикладного характеру за профілем підготовки, що виконується упродовж усього терміну навчання в магістратурі.

1.1.9. Кваліфікаційна робота магістра повинна задовольняти такі вимоги:

- відповідати сучасному рівню розвитку науки;
- бути розробкою актуальною для науки і практики теми;
- містити принципово новий матеріал, що передбачає опис нових фактів, явищ і закономірностей або інтерпретацію раніше відомих положень з інших наукових позицій або в іншому аспекті;
- відрізнятися обґрунтованістю думок і точністю даних, що наводяться;
- містити всебічно аргументовані та значущі висновки, що є логічним наслідком аналізу досліджуваного матеріалу, узагальнювальні підсумки дослідження;
- містити результати, що свідчать про наявність в автора навичок наукової роботи в обраній галузі, доводити його здібність до ведення самостійних наукових пошуків, розв'язання конкретних наукових завдань.

1.1.10. Виконання та захист кваліфікаційних робіт здійснюється здобувачами вищої освіти державною мовою.

1.1.11. Відповідальними за актуальність і відповідність тематики кваліфікаційної роботи профілю спеціальності та спеціалізації підготовки фахівця, а також за керівництво та організацію її виконання, є науковий керівник кваліфікаційної роботи, гарант освітньої програми та завідувач кафедри, на якій виконувалася робота.

1.1.12. Відповідальним за всі викладені у кваліфікаційній роботі відомості про закономірності організації та розвитку природи, суспільства, людини, їх взаємозв'язки, прийняті рішення (аргументації, висновки) і використані методи збору, інтерпретації та застосування даних є безпосередньо здобувач – автор кваліфікаційної роботи.

1.2. Мета і завдання кваліфікаційних робіт

1.2.1. Кваліфікаційна робота, яка виконується студентом на завершальному етапі фахової підготовки і є однією з форм виявлення теоретичних і практичних знань, уміння їх застосовувати для виконання

конкретних наукових, технічних, економічних, соціальних та виробничих завдань.

1.2.2. Кваліфікаційна робота має бути закінченою розробкою актуальної наукової (науково-практичної) проблеми та повинна:

- мати новизну, виконуватись на рівні сучасних досягнень науки і технологій;
- мати спрямування на вирішення практичних завдань майбутньої професійної діяльності;
- стимулювати у студентів творчий пошук нових пріоритетних наукових рішень;
- вимагати опрацювання спеціальної наукової і методичної літератури (джерел інформації);
- передбачати вибір оптимальних рішень на основі застосування новітніх інформаційних технологій;
- узгоджуватися з планами наукових досліджень керівника та кафедр Університету;
- узагальнювати і розвивати науково-дослідницькі уміння студента.

1.2.3. Метою виконання кваліфікаційної роботи є систематизація, закріплення та поглиблення теоретичних і практичних знань відповідно до освітньої програми підготовки за обраною спеціальністю; формування навичок застосування цих знань під час розв'язання конкретних наукових, науково-методичних і науково-технічних задач; розвиток навичок самостійної науково-дослідної роботи й оволодіння методикою теоретичних, експериментальних та науково-практичних досліджень, використаних під час виконання кваліфікаційної роботи.

1.2.4. До захисту кваліфікаційної роботи допускаються студенти, які:

- повністю виконали навчальний план у частині теоретичної та практичної підготовки;
- згідно календарного плану в установлені терміни виконали кваліфікаційну роботу, оформили її та успішно пройшли попередній захист.

1.2.5. Для допуску до захисту кваліфікаційної роботи магістра обов'язковою умовою є наявність публікацій студента-випускника у наукових виданнях, апробація результатів роботи на конференціях різного рівня.

1.2.6. Позитивна оцінка екзаменаційною комісією прилюдного захисту кваліфікаційної роботи студентом є підставою для присвоєння йому академічної та професійної кваліфікації (за наявності) за відповідним рівнем вищої освіти.

II. ПОРЯДОК ВИЗНАЧЕННЯ І ЗАТВЕРДЖЕННЯ ТЕМАТИКИ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ

2.1. Тематика кваліфікаційних робіт визначається кафедрами та відповідає програмним результатам навчання, зафіксованим в освітній програмі відповідного рівня вищої освіти та спеціальності і доводиться до відома здобувачів:

- першого (бакалаврського) рівня вищої освіти протягом сьомого семестру навчання;
- другого (магістерського) рівня вищої освіти протягом першого семестру навчання.

2.2. Основними критеріями для формування тематики кваліфікаційного дослідження кафедрою мають бути:

- актуальність, елементи новизни і перспективність обраної теми;
- стан дослідженої проблеми;
- наявність доступної для студента і достатньої для розкриття теми матеріально-технічної та джерельної бази;
- можливість виконання теми в умовах випускової кафедри;
- зв'язок теми з конкретними науковими планами та довгостроковими програмами (колективними чи індивідуальними темами) кафедр;
- можливість отримання від впровадження результатів дослідження науково-освітнього чи іншого ефекту.

2.3. Тематика кваліфікаційних робіт повинна бути актуальною,

вказувати на наявність невирішених чи недостатньо обґрунтованих проблем у наукових джерелах, законодавстві, практичній діяльності організацій, установ, підприємств, державних органів, відповідати сучасному стану певного наукового напрямку та векторам його розвитку, а також передбачати очікувані результати, які відповідають реальним потребам економіки та розвитку суспільства і спрямовані на їх практичне впровадження, відображати найсучасніші тенденції розвитку суспільства.

2.4. Напрями дослідження повинні відповідати предметній області спеціальності, урахувати вимоги галузевих стандартів вищої освіти та освітньо-професійних програм, потреби науки та практики, результати науково-дослідної роботи кафедри.

2.5. Вибір напрямку кваліфікаційної роботи є прерогативою здобувача вищої освіти з урахуванням: власних наукових інтересів; запропонованих кафедрою напрямків та тематики наукових досліджень; особливостей бази практики або місця постійної роботи, на матеріалах яких виконується кваліфікаційна робота; можливості отримання необхідної інформації. Здобувачу надається право запропонувати власний напрям дослідження в межах предметної області спеціальності з обґрунтуванням доцільності його розроблення. Обговорення та прийняття рішення про затвердження такого напрямку відбувається на засіданні кафедри за участі здобувача, присутності наукового керівника та гаранта відповідної освітньо-професійної програми.

2.6. Назва теми кваліфікаційної роботи повинна бути короткою, окреслювати межі проведення дослідження, відображати мету і відповідати змісту роботи.

2.7. Кваліфікаційна робота також може виконуватись за тематикою, яку замовляють підприємства, установи та організації, що уклали із Університетом контракти на навчання здобувачів вищої освіти, мають з ним відповідні угоди або з якими пов'язана трудова діяльність здобувачів вищої освіти.

2.8. Тематика кваліфікаційних робіт оновлюються кожного навчального

року.

2.9. Тема кваліфікаційної роботи формується спільно з науковим керівником, розглядається на засіданні кафедри та затверджується наказом ректора.

2.10. Формування та затвердження теми кваліфікаційної роботи відбувається за такою процедурою:

- здобувач спільно з визначеним науковим керівником формує тему кваліфікаційної роботи;
- теми кваліфікаційних робіт здобувачів обговорюються і затверджуються на засіданні кафедри;
- завідувач кафедри, на якій планується виконання кваліфікаційної роботи, відповідно до рішення кафедри щодо тем кваліфікаційних робіт, готує подання вченій раді факультету/навчально-наукового інституту у формі витягу із протоколу засідання кафедри щодо затвердження тематики кваліфікаційних робіт студентів;
- тематика кваліфікаційних робіт ухвалюється рішенням вчених рад факультетів/навчально-наукових інститутів;
- на підставі рішення вчених рад факультетів/навчально-наукових інститутів декан факультету/директор навчально-наукового інституту формує проект наказу про затвердження тематики кваліфікаційних робіт.

2.11. Затвердження тематики кваліфікаційних робіт здійснюється наказом ректора не пізніше жовтня місяця:

- останнього року навчання за освітніми програмами підготовки бакалаврів;
- першого року навчання за освітніми програмами підготовки магістрів.

2.12. Після затвердження теми, науковий керівник розробляє і надає студенту завдання на кваліфікаційну роботу (*Додаток А*). Завдання на кваліфікаційну роботу є підставою для її виконання студентом.

2.13. Зміни або уточнення у формулюванні затвердженої теми можуть бути внесені лише за об'єктивних причин, за згодою чи з ініціативи наукового

керівника за наведеною вище процедурою (з обґрунтуванням змін) не пізніше дати оприлюднення наказу ректора про допуск роботи до захисту.

III. КАФЕДРА, НАУКОВИЙ КЕРІВНИК

3.1. Кафедра:

3.1.1. Розробляє спільно із завідувачем кафедри та гарантом відповідної освітньо-професійної програми рекомендації (вказівки) щодо виконання кваліфікаційних робіт, які конкретизують рамкові вимоги щодо їх змісту, обсягу, порядку контролю за виконанням, підготовки до захисту тощо з урахуванням специфіки освітніх програм. Доводить до відома здобувачів методичні рекомендації та завдання на виконання кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти, тематику робіт за спеціальністю (освітньою програмою) (за потребою).

3.1.2. Призначає наукового керівника кваліфікаційної роботи з урахуванням побажань здобувача.

3.1.3. Готує витяг з протоколу засідання кафедри про затвердження тем кваліфікаційних робіт та призначення наукових керівників, який є підставою для підготовки проекту відповідного наказу ректора Університету. У протоколі засідання кафедри та відповідному наказі ректора Університету поруч із прізвищем керівника зазначається його науковий ступінь та/або вчене звання.

3.1.4. Готує пропозиції щодо кандидатур голови, членів та секретаря ЕК. До складу ЕК має входити гарант.

3.1.5. Стежить за виконанням здобувачами кваліфікаційних робіт відповідно до затвердженого регламенту.

3.1.6. Визначає процедуру підготовки кваліфікаційної роботи та терміни її представлення для перевірки на рівень академічного плагіату, інформує директора науково-навчального інституту/ декана факультету про порушення виконання календарного план-графіка, які можуть призвести до зриву встановлених термінів подання кваліфікаційної роботи до захисту.

3.1.7. Проводить попередній розгляд (передзахист) кваліфікаційних робіт. Кафедра затверджує рішення про допуск (недопуск) здобувача до захисту робіт на засіданні ЕК і передає витяг із засідання кафедри до дирекції навчально-наукового інституту/деканату факультету не пізніше ніж за три тижні до початку роботи ЕК. У разі недопуску здобувача до захисту кваліфікаційної роботи визначає можливість її доопрацювання випускником у термін не пізніше ніж за п'ять робочих днів до початку роботи ЕК.

3.1.8. Обговорює на засіданні підсумки роботи ЕК, розробляє та впроваджує заходи щодо підвищення якості виконання кваліфікаційних робіт та усунення недоліків, виявлених під час атестації здобувачів.

3.1.9. За результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра рекомендує здобувачів вищої освіти для вступу до аспірантури.

3.2. **Науковий керівник** кваліфікаційної роботи:

3.2.1. Науковими керівниками кваліфікаційних робіт можуть бути висококваліфіковані фахівці кафедри, що мають наукові ступені та/або вчені звання. В окремих випадках допускається керування кваліфікаційною роботою бакалавра старшими викладачами без наукового ступеня та вченого звання, які є визнаними фахівцями в галузі та здатні надати студентові суттєву організаційно-методичну допомогу в підготовці роботи, її оформленні та захисті. Призначення керівником кваліфікаційної роботи бакалавра старшого викладача без наукового ступеня (вченого звання) можливе лише за рішенням вченої ради факультету/навчально-наукового інституту. У випадках, коли робота має прикладний характер, до її консультування (в цілому, чи за окремими розділами) можуть залучатися висококваліфіковані спеціалісти відповідної галузі економічної діяльності.

3.2.2. Науковий керівник кваліфікаційної роботи:

- надає здобувачеві консультативну допомогу з формулювання найбільш перспективної і актуальної теми дослідження, структури, ключової ідеї та робочої гіпотези дослідження;

- знайомить студента з вимогами щодо підготовки та захисту

кваліфікаційної роботи;

- надає допомогу щодо розробки календарного плану-графіку на весь період виконання дослідження (від вибору теми до захисту роботи);

- рекомендує студенту необхідну наукову літературу та джерела, зокрема нормативні і довідкові матеріали, наукові видання тощо за темою кваліфікаційної роботи;

- здійснює систематичне керівництво виконанням кваліфікаційної роботи, розвиваючи при цьому у здобувачів вищої освіти навички самостійної роботи, творчі здібності та ініціативу;

- регулярно надає змістовні консультації;

- на засіданнях кафедри повідомляє про дотримання здобувачем регламенту підготовки кваліфікаційної роботи;

- відслідковує хід написання роботи, розглядає виконану частину кваліфікаційної роботи, звертає увагу на рівень глибини опрацювання питань;

- контролює відповідність змісту кваліфікаційної роботи індивідуальному завданню, дотримання вимог оформлення кваліфікаційної роботи, що зазначені у відповідних положеннях та методичних рекомендаціях;

- контролює своєчасне подання роботи до захисту;

- надає допомогу у підготовці студента до захисту;

- формує коротку рецензію наукового керівника у протоколі аналізу звіту подібності.

3.2.3. Разом із здобувачем подає завідувачу кафедри, на якій виконується робота, повністю виконану та перевірену кваліфікаційну роботу для її попереднього захисту.

3.2.4. Науковий керівник має право:

- запропонувати кафедрі кандидатуру рецензента кваліфікаційної роботи спеціаліста з проблематики дослідження;

- ознайомитись з рецензією на кваліфікаційну роботу студента до її захисту;

- бути присутнім на засіданні ЕК під час захисту кваліфікаційної роботи, науковим керівником якої він є.

3.2.5. У межах навчального року допускається керівництво одночасно не більше, ніж п'ятьма магістерськими дослідженнями. Загальна кількість кваліфікаційних робіт за бакалаврським та магістерським рівнями вищої освіти на одного керівника не може перевищувати восьми.

ІV. ПРАВА І ОBOB'ЯЗКИ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ

4.1. Здобувач вищої освіти:

має право:

- обирати тему кваліфікаційного дослідження із переліку тем випускової кафедри чи пропонувати свою (з урахуванням сфери наукових інтересів керівника);

- ставити питання перед кафедрою про зміну теми та/або наукового керівника, якщо для цього є поважні причини;

- ознайомитися з рецензією та висновками наукового керівника на виконану ним кваліфікаційну роботу;

зобов'язаний:

- чітко дотримуватися календарного плану виконання кваліфікаційної роботи;

- виконати й оформити кваліфікаційну роботу відповідно до встановлених в Університеті вимог;

- дотримуватися законодавства України про збереження авторського права.

4.2. Здобувач вищої освіти:

4.2.1. Несе відповідальність за якість підготовленої кваліфікаційної роботи, а також своєчасне, із дотриманням регламенту подання науковому керівнику розділів (частин) кваліфікаційної роботи.

4.2.2. Отримує від наукового керівника консультаційну допомогу з вибору (формування) теми дослідження, структури, ключової ідеї та робочої

гіпотези дослідження; опрацювання необхідних джерел, зокрема нормативних і довідкових матеріалів, наукових видань тощо за темою кваліфікаційних робіт.

4.2.3. Звертає увагу на зауваження наукового керівника та за відсутності суттєвих невідповідностей авторській ідеї здобувача вносить відповідні зміни до кваліфікаційної роботи.

4.2.4. Передає у встановленому порядку електронну версію завершеної кваліфікаційної роботи для її перевірки на рівень академічного плагіату.

4.2.5. Подає на кафедру повністю виконану кваліфікаційну роботу для її попереднього захисту.

4.2.6. Готує доповідь та ілюстративні матеріали до захисту кваліфікаційної роботи на засідання ЕК.

4.2.7. Несе відповідальність за виконання вимог до оформлення кваліфікаційної роботи та її структурних елементів, дотримання вимог академічної доброчесності.

V. ЗМІСТ, СТРУКТУРА ТА ОБСЯГ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

5.1. Наповнення кваліфікаційної роботи визначене її темою й відображене у плані, розробленому здобувачем вищої освіти за участю наукового керівника. Відповідно до обраної теми здобувач вищої освіти самостійно або за рекомендацією наукового керівника повинен ознайомитися з відповідними нормативними документами, науковою та навчальною літературою та скласти проект плану, який обговорює та погоджує з науковим керівником.

5.2. Кваліфікаційне дослідження оформлюється у вигляді наукової роботи, написаної державною мовою. Зміст кваліфікаційного дослідження повинен відповідати стандартам вищої освіти. Робота має бути актуальною, результати одержані із використанням новітніх методів теоретичного й експериментального дослідження і спрямовані на створення нових технологій (зокрема, освітніх технологій), приладів, обладнання тощо. Робота повинна розкривати самостійне дослідження автора, містити елементи наукової новизни

та відображати практичне значення одержаних результатів, їх апробацію та можливість впровадження в сферу практичної діяльності.

5.3. На початку роботи над кваліфікаційним дослідженням на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти протягом сьомого семестру навчання та другому (магістерському) рівні вищої освіти протягом першого семестру навчання, керівником кваліфікаційної роботи разом із здобувачем оформляється завдання на кваліфікаційну роботу студенту (*Додаток А*) і затверджується завідувачем кафедри, на якій буде виконуватися робота.

5.4. Обов'язковими структурними елементами кваліфікаційної роботи є:

- **Титульна сторінка роботи** (*Додаток Б*).
- **Зміст.**
- **Перелік умовних позначень, символів, одиниць і термінів** (за потреби)
- **Вступ.**
- **Основна частина.**
- **Висновки.**
- **Список використаних джерел.**
- **Додатки.**

5.5. Детальний опис складових кваліфікаційної роботи:

1). **Титульна сторінка роботи** (*Додаток Б*).

2). **Зміст.** Зміст подають на початку роботи. Він містить найменування та номери початкових сторінок вступу, усіх розділів, підрозділів та пунктів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Заголовки змісту повинні точно відповідати заголовкам у тексті кваліфікаційної роботи. Не можна скорочувати їх або подавати в іншому формулюванні, послідовності і співвідпорядкованості порівняно із заголовками в тексті.

3). **Перелік умовних позначень, символів, одиниць і термінів** (за потреби). Такий перелік наводиться, якщо в роботі вжита специфічна термінологія, маловідомі скорочення, нові символи тощо. Перелік друкується двома колонками, у яких ліворуч за абеткою наводять скорочення, праворуч

– їх детальну розшифровку. Якщо спеціальні терміни, символи, повторюються менше трьох разів, перелік не складають, а їх розшифрування наводять у тексті при першому згадуванні.

4). Вступ. У вступі розкривається сутність наукової проблеми та її значущість, стан розробки й обґрунтування необхідності проведення дослідження та подається загальна характеристика роботи у нижче наведеній послідовності.

- *Актуальність теми.* Шляхом критичного аналізу та порівняння з відомими вже підходами до розв'язання проблеми обґрунтовують актуальність та доцільність роботи для розвитку відповідної галузі науки та професійної діяльності. Висвітлення актуальності не повинно бути багатослівним.

Якщо робота виконується у системі досліджень кафедри, коротко визначається її зв'язок із зареєстрованою в УкрІНТЕІ науково-дослідною темою випускової кафедри. Обов'язково слід зазначити внесок автора. кваліфікаційної роботи у виконання плану таких науково-дослідних завдань.

- *Аналіз останніх досліджень і публікацій,* у яких започатковано розв'язання конкретної проблеми із зазначенням авторів та їх наукового внеску, на які спирається автор, виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується означена кваліфікаційна робота (за потреби)

- *Мета і завдання дослідження.* Формулюється мета роботи і завдання, які необхідно вирішити для досягнення поставленої мети. Мета – це кінцевий науковий результат, якого прагне досягти автор роботи у процесі власного дослідження. Не потрібно формулювати мету як «Дослідження...», «Вивчення...», тому що такі слова вказують не на саму мету, а на засіб її досягнення. Завдання – це конкретні шляхи, засоби досягнення поставленої мети.

Завдання дослідження можуть передбачати такі елементи:

- вирішення певних теоретичних питань, які входять у загальну проблему дослідження (наприклад, виявлення сутності понять, явищ,

процесів, подальше вдосконалення їх вирішення, розробка ознак, рівнів функціонування, критеріїв ефективності, принципів та умов застосування тощо);

- всебічне (при необхідності й експериментальне) вивчення практики вирішення певної проблеми, виявлення її типового стану, вад і труднощів, їх причин, типових особливостей передового досвіду (таке вивчення дозволяє уточнити, перевірити ті дані, які опубліковані в спеціальних неперіодичних і періодичних виданнях, підняти їх на рівень наукових фактів, обґрунтованих у процесі спеціального дослідження);

- обґрунтування необхідної системи заходів щодо вирішення певної проблеми;

- експериментальна перевірка запропонованої системи заходів стосовно відповідності її критеріям оптимальності, тобто досягнення максимально важливих у відповідних умовах результатів вирішення цих проблем при певних затратах часу і зусиль;

- розробка методичних рекомендацій та пропозицій щодо використання результатів дослідження у практиці роботи відповідних установ (організацій).

• *Об'єкт дослідження* – це процес або явище, яке породжує проблемну ситуацію.

• *Предмет дослідження* міститься в межах об'єкта і становить частину від цілого (тобто об'єкта). Об'єкт і предмет співвідносяться як загальне і часткове. В об'єкті виділяється та його частина, яка й стане предметом дослідження. Саме на предмет спрямована увага автора, оскільки він має визначати назву роботи.

• *Матеріали та методи дослідження*. Подають перелік використаних методів дослідження або досягнення поставленої у кваліфікаційній роботі мети, при цьому коротко та змістовно визначаючи, що саме досліджувалося тим чи іншим методом, або які результати отримані за їх допомогою.

• *Наукова новизна одержаних результатів*. Подається коротка інформація про нові наукові положення, запропоновані автором особисто.

Необхідно показати відмінність одержаних результатів від відомих раніше, описати ступінь новизни (вперше визначено, удосконалено, дістало подальший розвиток, створено нову концепцію, що узагальнює... і розвиває..., розроблено нову систему..., з використанням відомого принципу...).

- *Практичне значення одержаних результатів.* Потрібно подати відомості про використання результатів роботи або рекомендації щодо їх використання із зазначенням певної галузі, теоретичного або практичного навчального курсу; висвітлити практичне застосування отриманих результатів або рекомендації щодо їх використання. Стисло повідомляється про впровадження результатів дослідження, назвавши організації, у яких здійснена реалізація, форми реалізації. Зазвичай впровадження оформлюється актом, підписаним представниками організацій, які використовують впроваджені матеріали (за наявності).

- *Апробація результатів та публікації.* У роботі зазначається участь у наукових конференціях, семінарах, засіданнях наукового гуртка із оголошенням результатів своєї роботи та має цьому підтвердження (опубліковані тези, статті або програма конференції за темою роботи, у якій студент брав участь), слід зазначити загальну кількість конференцій/семінарів, їх назву, рік та місце проведення, а також вказати кількість публікацій із цієї теми (для бакалаврської роботи - не менше однієї, для магістерської роботи - не менше двох).

- *Структура та обсяг роботи.* Зазначається кількість розділів, додатків, рисунків, таблиць, загальний обсяг сторінок та використаних джерел.

5). Основна частина. Складається з розділів, підрозділів, пунктів та підпунктів. Структура основної частини роботи повинна розкривати реалізацію завдань кваліфікаційної роботи. У розділах основної частини подають: аналітичний огляд літератури за темою і вибір напрямків досліджень, викладення загальної методології та основних напрямів досліджень, експериментальну частину і методику досліджень, проведені

теоретичні або експериментальні дослідження, аналіз і узагальнення їх результатів.

У змісті першого розділу, як правило, висвітлюються теоретичні основи з теми кваліфікаційної роботи, написані з використанням літературних першоджерел. Велике значення має правильне трактування понять теми, їх точність і науковість. Використані терміни мають бути загальнозживаними чи подаватися з посиланням на їх автора.

Інші розділи укладаються відповідно до теми роботи і вимог, розроблених і затверджених вченою радою факультету (інституту). У практичній частині автор із вичерпною повнотою викладає методику проведення та результати власного дослідження. Головні вимоги до наукового викладення результатів – точність, чіткість, стислість.

Кожний розділ починають з нової сторінки. У кінці кожного розділу формулюється висновок із стислим викладенням наведених у розділі результатів.

Основні розділи повинні мати бібліографічні посилання на літературу, що дозволяє аналізувати власні дані та порівнювати їх з даними інших джерел інформації.

6). Висновки повинні містити чіткий виклад найбільш важливих результатів дослідження. Висновки подаються як окремі лаконічні положення чи методичні рекомендації. Їх головна мета – підсумки проведеної роботи. Важливо, щоб сформульовані висновки відповідали поставленим завданням. У висновках необхідно зазначити не тільки позитивне, що вдалося виявити в результаті вивчення теми, але й хиби та проблеми, а також конкретні рекомендації щодо їх усунення.

7). Список використаних джерел. При його укладанні допускається використання одного із можливих способів упорядкування матеріалу у списку: за алфавітом чи за порядком згадування.

8). Додатки. За необхідності до додатків доцільно включити допоміжний матеріал (при його великій кількості та неможливості подати у тексті),

необхідний для повноти сприйняття роботи: інструкції та методики, опис алгоритмів дій (конспекти уроків та позакласних заходів тощо); ілюстрації допоміжного характеру (таблиці, діаграми, схеми, графіки, карти, репродукції картин, ілюстрації до творів тощо); формули і розрахунки, зразки анкет, тестів, опитувальних листів та ін. На кожний додаток повинно бути посилання в тексті основної частини роботи.

Результат перевірки кваліфікаційної роботи на ознаки академічного плагіату та коротка рецензія наукового керівника.

Відповідно до ч. 6 ст. 69 ЗУ «Про вищу освіту» університет зобов'язаний здійснювати заходи із запобігання академічному плагіату – оприлюдненню (частково або повністю) наукових результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження та/або відтворенню опублікованих текстів інших авторів без відповідного посилання. З цією метою всі кваліфікаційні роботи студентів обов'язково проходять комп'ютерну перевірку на унікальність. Перевірка кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти здійснюється співробітником Наукової бібліотеки, який вносить роботи до бази даних Університету в інтернет-системі **StrikePlagiarism** та визначає унікальність кожної кваліфікаційної роботи. На підставі результатів комп'ютерної перевірки кваліфікаційної роботи на унікальність видається електронний звіт. Електронний варіант звіту про перевірку в системі **StrikePlagiarism** у форматі *.pdf передаються на відповідну кафедру протягом 3-х днів після подачі роботи до Наукової бібліотеки.

Захищені кваліфікаційні роботи розміщуються в репозитарії студентських робіт Наукової бібліотеки Університету.

Кваліфікаційна робота проходить перевірку на наявність ознак академічного плагіату. Процедура підготовки кваліфікаційної роботи та терміни її представлення для перевірки на рівень академічного плагіату визначаються та доводяться до здобувача кафедрою.

5.5. При підрахунку загального обсягу кваліфікаційної роботи не враховуються додатки.

5.6. Рекомендуються такі обсяги кваліфікаційних робіт:

- кваліфікаційна робота бакалавра – 35÷55 сторінок (без урахування додатків);

- кваліфікаційна робота магістра – 50÷70 сторінок (без урахування додатків).

Зазначені обсяги кваліфікаційних робіт можуть варіювати в межах $\pm 10\%$.

Для окремих спеціальностей вченою радою факультету/навчально-наукового інституту можуть бути встановлені інші обсяги випускних кваліфікаційних робіт.

5.7. Із звіту подібності до уваги беруться два показники: коефіцієнт подібності 1 (КП1) та коефіцієнт подібності 2 (КП2).

Значення коефіцієнта подібності 1 (КП1) визначає, яка частина документів містить фразу 5 слів або більше, знайдену в базі даних університету, базі даних програми обміну базами даних, бази даних RefBooks або інтернет-ресурсів (за винятком запозичень з правових актів, знайдених у Базі даних правових актів). Коефіцієнт подібності 1 використовується насамперед для вивчення мовної незалежності автора документів.

Значення коефіцієнта подібності 2 (КП2) визначає, яка частина документів містить фразу з 25 слів або більше знайдених в базах даних, згаданих вище (за винятком Баз даних правових актів). Через довжину виявлених фраз, показник подібності 2 є кращим інструментом для виявлення несанкціонованих запозичень.

Рекомендовані показники унікальності текстів для кваліфікаційних робіт наведені у таблиці 1.

Таблиця 1

Рекомендовані показники унікальності текстів для кваліфікаційних робіт

Коефіцієнти подібності	
КП1	КП2
50% і менше - текст вважається унікальним.	10% і менше - текст вважається унікальним.
Від 51 - 80 % - робота приймається до попереднього захисту після обґрунтування науковим керівником чи доопрацювання автором з подальшою повторною перевіркою в інтернет-системі StrikePlagiarism.	Від 11- 40 % - робота приймається до попереднього захисту після обґрунтування науковим керівником або доопрацювання автором з подальшою повторною перевіркою в інтернет-системі StrikePlagiarism.
Більше 81 % – письмова робота до попереднього захисту не приймається і не може бути рекомендована до друку (захисту), оскільки має суттєвий об'єм запозичень, що трактується як плагіат.	Більше 41 % – письмова робота до попереднього захисту не приймається і не може бути рекомендована до друку (захисту), оскільки має суттєвий об'єм запозичень, що трактується як плагіат.

У випадку, якщо кваліфікаційна робота студента виконувалася на основі попередньо захищеного власного дослідження, то обсяг тексту, запозиченого з неї, не може перевищувати 35%.

VI. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЕТАПИ ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

6.1. Після затвердження теми кваліфікаційної роботи та ознайомлення з її завданнями студент разом із науковим керівником розробляє календарний план виконання кваліфікаційної роботи із зазначенням усіх етапів та

офіційних термінів виконання. Цей план відображається у завданні на кваліфікаційну роботу (*Додаток А*) і підписується студентом, науковим керівником та затверджується на засіданні кафедри. Завдання на кваліфікаційну роботу складається у двох примірниках, один з яких одержує студент, другий – зберігається на кафедрі. Зміна календарного плану виконання кваліфікаційної роботи допускається тільки за згодою чи з ініціативи наукового керівника та затверджується відповідною кафедрою.

6.2. Організаційно процес виконання кваліфікаційної роботи складається з таких етапів:

підготовчого, який починається з вибору студентом теми й отримання індивідуального завдання від керівника кваліфікаційної роботи щодо питань, які необхідно вирішити: ознайомлення зі станом проблеми, збирання фактичних матеріалів, проведення необхідного огляду та аналізу схожих розробок та їх застосувань у відповідних галузях тощо;

основного, який реалізується відповідно до вимог щодо організації наукового дослідження і передбачає на основі вивчення досвіду роботи проведення експерименту чи анкетування, збирання фактичного матеріалу, обробка фактичного матеріалу, викладення тексту роботи згідно з її структурою, формулювання висновків та рекомендацій, підготовка публікацій з тематики дослідження;

підсумково-оформлювального, який завершується поданням оформленої роботи до попереднього заслуховування на засіданні кафедри. На цьому етапі робота має бути повністю виконана та перевірена керівником;

зключного, який містить висновки керівника про виконання кваліфікаційного дослідження, рецензії на роботу від спеціаліста відповідного профілю (за яким виконувалася робота), перевірки кваліфікаційної роботи на ознаки академічного плагіату, проведення попереднього захисту на кафедрі, одержання рішення кафедри про допуск до захисту, подання роботи до екзаменаційної комісії.

6.3. Допуск до захисту кваліфікаційної роботи надається кафедрою, на якій

виконувалася кваліфікаційна робота, після попереднього заслуховування та обговорення її результатів, але не пізніше трьох тижнів до початку роботи екзаменаційної комісії (початку підсумкової атестації випускників) із відповідної спеціальності та освітнього рівня.

VII. КОНТРОЛЬ ЗА ВИКОНАННЯМ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

7.1. Безпосередній контроль за виконанням кваліфікаційної роботи відповідно до календарного плану здійснює науковий керівник.

Інформація наукових керівників про хід виконання студентами кваліфікаційних робіт заслуховується на засіданнях кафедри не рідше одного разу на семестр.

7.2. Кафедра має право на підставі попереднього заслуховування та обговорення результатів кваліфікаційного дослідження (попереднього захисту) або письмової заяви наукового керівника про невиконання студентом календарного плану не допустити роботу до захисту.

VIII. ЗАПОБІГАННЯ ВИПАДКІВ АКАДЕМІЧНОЇ НЕДОБРОЧЕСНОСТІ

8.1. Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти передбачає забезпечення ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату у кваліфікаційних роботах здобувачів вищої освіти.

8.2. Пунктом 2.2. Кодексу академічної доброчесності Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка визначено форми проявів академічної не доброчесності у навчальній, викладацькій, науковій та творчій діяльності для студентів та працівників Університету.

8.3. Основні цілі запровадження комп'ютерної перевірки кваліфікаційної роботи на унікальність (автентичність):

- підвищення якості та ефективності навчального процесу;
- забезпечення належного наукового рівня кваліфікаційних робіт, що виконуються студентами в Університеті;
- дотримання прав інтелектуальної власності фізичних та юридичних

осіб при роботі з оприлюдненими (опублікованими) джерелами інформації;

- удосконалення дослідницької компетентності студентів, зокрема, навичок коректної роботи із джерелами наукової інформації та формування сумлінного ставлення до інтелектуальних надбань;

- роз'яснення відповідальності за порушення загальноприйнятих правил цитування при виконанні кваліфікаційних робіт, дотримання вимог наукової етики;

- стимулювання самостійності та індивідуальності при виконанні науково-дослідних робіт.

8.4. Загальна координація діяльності з визначення ступеня автентичності кваліфікаційної роботи здійснюється Науковою бібліотекою Університету. Проректор з науково-педагогічної роботи та начальник навчального відділу мають право на проведення вибіркової незалежної перевірки кваліфікаційних робіт після їх прийняття до захисту.

8.5. З метою недопущення фактів академічного плагіату у кваліфікаційних роботах здобувачів вищої освіти, що виконуються в Університеті, рекомендується дотримання алгоритму забезпечення перевірки:

- написана письмова робота подається для попередньої перевірки науковому керівнику;

- за умов позитивного висновку зазначеної особи робота в електронному форматі подається для перевірки на академічний плагіат до Наукової бібліотеки;

- здобувачем вищої освіти при поданні роботи для перевірки на академічний плагіат заповнюється Заява (Додаток Г), якою здобувач підтверджує факт відсутності у роботі запозичень з оприлюднених джерел (на паперових та електронних носіях, в тому числі опублікованих у мережі Інтернет) без відповідного оформлення цитувань і посилань, а також засвідчується інформованість про відповідальність у разі виявлення факту академічного плагіату;

- здобувачу вищої освіти надається електронний варіанту звіту про

перевірку в системі **StrikePlagiarism** у форматі *.pdf, який відображає унікальність тексту кваліфікаційної роботи.

8.6. Кваліфікаційна робота здобувача вищої освіти підлягає перевірці на наявність ознак академічного плагіату за допомогою визначеного Університетом програмного продукту, який здійснюється призначеними ректором відповідальними особами із числа працівників Наукової бібліотеки Університету. Результати перевірки подаються у вигляді електронного варіанту звіту про перевірку в системі **StrikePlagiarism** у форматі *.pdf, який відображає унікальність тексту кваліфікаційної роботи. Перевірка здійснюється з метою виявлення і запобігання (недопущення) випадків академічної недоброчесності та необґрунтовано великої кількості текстових запозичень в кваліфікаційних роботах студентів у відповідності до діючого законодавства України в Положенні сформовано процедуру розгляду та фіксування фактів плагіату, а також формалізації можливих наслідків його вчинення у межах Університету.

8.7. Безпосередньо за визначення ступеня автентичності кваліфікаційної роботи відповідає науковий керівник та здобувач.

8.8. Порядок перевірки кваліфікаційної роботи на унікальність є таким:

- ✓ кваліфікаційна робота подається виконавцем на кафедру для перевірки на плагіат у форматах *.doc, *.docx, *.rtf не пізніше, ніж за тиждень до її попереднього розгляду (попереднього захисту) і надання допуску до захисту на засіданні екзаменаційної комісії;
- ✓ при поданні на кафедру кваліфікаційної роботи здобувач вищої освіти заповнює заяву за прийнятою формою (*Додаток Г*), в якій засвідчує ознайомлення з нормативною базою перевірки поданої ним роботи на плагіат, відсутність запозичень з друкованих та електронних джерел, що не підкріплені відповідними посиланнями, і інформованість про можливі санкції у разі виявлення плагіату;
- ✓ підписана за формою заява залишається на кафедрі, на якій була виконана робота (зберігається 1 рік після захисту);

- ✓ завідувач кафедри направляє до відповідальної особи за перевірку кваліфікаційної роботи до Наукової бібліотеки, яка протягом трьох днів після написання заяви студента здійснює перевірку електронного варіанту кваліфікаційної роботи на плагіат через вносення роботи до бази даних Університету в інтернет-системі **StrikePlagiarism** та визначає її унікальність. На підставі результатів комп'ютерної перевірки кваліфікаційної роботи на унікальність видається електронний варіант звіту про перевірку в системі **StrikePlagiarism** у форматі *.pdf;
- ✓ за результатом перевірки завідувач кафедри приймає рішення про допуск кваліфікаційної роботи до попереднього слухання (попереднього захисту) або про її доопрацювання у визначений термін та повторну перевірку на унікальність (автентичність). Рішення повідомляється студенту завідувачем кафедри в день його прийняття.

8.9. Студент несе відповідальність за надання електронної версії своєї кваліфікаційної роботи у терміни, встановлені чинним Положенням.

8.10. Завідувач кафедри, на якій виконується кваліфікаційна робота, разом з науковим керівником несе відповідальність за перевірку на унікальність кваліфікаційної роботи у встановлені терміни, прийняття об'єктивного рішення про допуск роботи до попереднього захисту чи про доопрацювання роботи і повторну перевірку на академічну доброчесність.

8.11. Завідувач кафедри у випадку незгоди студента з прийнятим рішенням за результатами перевірки на унікальність призначає комісію з членів кафедри (завідувач кафедри і дві особи з числа провідних науково-педагогічних працівників кафедри). Остаточне рішення щодо результатів визначення ступеня унікальності кваліфікаційної роботи приймається на засіданні кафедри з урахуванням висновків комісії. Студенту повинна бути надана можливість довести самостійність виконання ним кваліфікаційної роботи.

8.12. Студент допускається до захисту кваліфікаційної роботи при наявності в ній значення для коефіцієнту подібності 1 - не більше 50%, а для

коефіцієнту подібності 2 – не більше 10 %.

ІХ. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ

9.1. Кваліфікаційна робота друкується на аркушах білого паперу формату А4 (210x297 мм). Основний текст роботи друкується з одного боку аркуша через 1,5 комп'ютерних інтервали шрифтом Times New Roman, розмір шрифту – 14. Абзацний відступ – 1,25 мм. Текст необхідно друкувати, залишаючи береги таких розмірів: лівий – 30 мм, верхній, нижній – 20 мм, правий – 10 мм.

9.2. Робота подається до захисту в переплетеному вигляді.

9.3. Кваліфікаційна робота виконується українською мовою. Для спеціальностей 014 Середня освіта (Мова і література (із зазначенням мови)) – відповідно до специфіки.

9.4. Текст кваліфікаційної роботи повинен бути стислий, точний та логічно послідовний. Текст викладають, дотримуючись норм чинного українського правопису, використовуючи стиль ділового мовлення, необхідний для службових документів. Потрібно користуватися усталеною лексикою, наявною в академічних словниках, дотримуватися прийнятої наукової термінології, умовних символів та скорочень, уникати діалектизмів, засобів художньої літератури, нових іншомовних запозичень тощо.

9.5. Оформлення розділів (підрозділів):

9.5.1. Текст основної частини поділяють на розділи, підрозділи, пункти та підпункти. Заголовки структурних частин «ЗМІСТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами симетрично до тексту. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з кількох речень, їх розділяють крапкою. Заголовки пунктів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу.

9.5.2. Кожна структурна частина роботи починається з нової сторінки (крім назв підрозділів і пунктів у межах розділу).

9.5.3. Не допускається розташування назв розділів, підрозділів, а також пунктів і підпунктів у нижній частині сторінки, якщо після неї міститься лише один рядок тексту.

9.5.4. Відстань між заголовком структурних частин (за винятком заголовка пункту) та текстом повинна дорівнювати 3 інтервали.

9.6. Нумерація:

9.6.1. Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, малюнків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знаку №.

9.6.2. Першою сторінкою кваліфікаційної роботи є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок. На титульному аркуші номер сторінки не ставлять, на наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

9.6.3. Такі структурні частини кваліфікаційної роботи, як «ЗМІСТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ», «ВСТУП», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» не мають порядкового номера. Інші розділи, підрозділи, пункти, підпункти нумерують арабськими цифрами в межах розділу. Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ», після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу. Підрозділи повинні мати порядкову нумерацію в межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу й порядкового номера підрозділу, відокремленого крапкою. Після номера підрозділу (підпункту) ставлять крапку (наприклад: 1.1.; 1.3.; 1.2.4.). Пункти нумерують у межах кожного підрозділу. Номер пункту складається з порядкових номерів розділу, підрозділу, пункту, між якими ставлять крапку. У кінці номеру повинна стояти крапка, наприклад: „1.3.2.” (другий пункт третього підрозділу першого розділу). Потім у тому ж рядку наводять заголовок пункту.

9.7. Вимоги до оформлення ілюстрацій, таблиць, формул та додатків:

9.7.1. Ілюстрації (креслення, рисунки, графіки, схеми, діаграми, фотознімки) потрібно розташовувати безпосередньо після тексту, де вони згадуються вперше, або на наступній сторінці. На всі ілюстрації повинні бути посилання у тексті.

9.7.2. Якщо ілюстрації створені не автором роботи, необхідно зробити певні посилання, дотримуючись вимог чинного законодавства щодо авторських прав.

9.7.3. Креслення, рисунки, графіки, схеми, діаграми, які містяться у тексті, повинні відповідати вимогам державних стандартів (за наявності).

9.7.4. **Ілюстрації** повинні мати назву, яку розташовують безпосередньо під *зображенням*. За необхідності під ілюстрацією розміщують пояснювальні дані (підрисуночний надпис). Ілюстрації позначаються словом «Рисунок...», яке разом із назвою ілюстрації розташовують після пояснювальних даних. Наприклад, «Рисунок 2. Діаграма розвитку...» або «Рис. 2. Діаграма розвитку...».

9.7.5. Ілюстрації потрібно нумерувати арабськими цифрами порядковою нумерацією в межах розділу, за винятком ілюстрацій, наведених у додатках. Номер ілюстрації складається з номера розділу та порядкового номера ілюстрації, відокремлених крапкою, наприклад, другий рисунок третього розділу позначається як «Рисунок 3.2» або «Рис. 3.2».

9.7.6. Посилання на ілюстрації роботи вказують порядковим номером ілюстрації, наприклад, «Див. рис. 1.2».

9.7.7. **Таблиці.** Цифровий матеріал здебільшого оформлюють у вигляді таблиць. Таблицю слід розташовувати безпосередньо після тексту, у якому вона згадується вперше, або на наступній сторінці. На всі таблиці повинні бути посилання у тексті.

9.7.8. Таблиці потрібно нумерувати арабськими цифрами порядковою нумерацією в межах розділу (за винятком додатків). Номер таблиці складається з номера розділу й порядкового номера таблиці, відокремлених крапкою. Наприклад, друга таблиця третього розділу позначається як

«Таблиця 3.2».

9.7.9. Слово «Таблиця» вказують один раз праворуч над першою частиною таблиці. Якщо таблиця переходить на наступну сторінку, то над іншими частинами пишуть «Продовження таблиці» із зазначенням номера.

9.7.10. Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею і друкують симетрично до тексту. Назву і слово «Таблиця» починають з великої літери. Назву не підкреслюють.

9.7.11. Заголовки таблиці починають з великої літери, а підзаголовки – з малої, якщо вони становлять одне речення із заголовком. Підзаголовки, які мають самостійне значення, пишуть з великої літери. У кінці заголовків і підзаголовків таблиць крапки не ставлять. Заголовки та підзаголовки стовбців зазначають в однині.

9.7.12. Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на інший аркуш. При перенесенні таблиці на інший аркуш (сторінку) назву вміщують тільки над її першою частиною. Таблицю з великою кількістю стовбців можна ділити на частини і розміщувати одну частину під іншою в межах одної сторінки. Якщо рядки або стовбці таблиці виходять за формат сторінки, то в першому випадку в кожній частині таблиці повторюють її головну частину, в другому випадку – боковик.

9.7.13. На всі таблиці повинні бути посилання в тексті, при цьому слово «таблиця» в тексті пишуть скорочено, наприклад, «...у табл. 1.2». У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації треба вказувати скорочено слово «дивись», наприклад, «див. табл. 1.3».

9.7.14. **Формули** та **рівняння** розташовують безпосередньо після тексту, у якому вони згадуються, посередині сторінки. Вище й нижче кожної формули повинно бути залишено не менше одного вільного рядка.

9.7.15. Формули та рівняння у тексті слід нумерувати порядковою нумерацією в межах розділу. Номер формули або рівняння складається з номера розділу й порядкового номера формули (рівняння), відокремлених крапкою. Наприклад, третя формула першого розділу позначається як « (1.3) ».

Номер формули зазначають на рівні формули в дужках у крайньому правому положенні у рядку. Пояснення значень кожного символу і числового коефіцієнта потрібно давати з нового рядка. Перший рядок пояснень починають з абзацу словом «де» без двокрапки.

9.7.16. Посилання на формули вказують порядковим номером формули в дужках, наприклад, «... у формулі (2.1)».

9.7.17. У **додатках** розміщують матеріал, який не може бути послідовно розташований в основній частині через великий обсяг, суто технічний характер або внаслідок неможливості способу відтворення (викладений на папері іншого формату). У додатки можуть бути внесені окремі ілюстрації, таблиці, схеми тощо.

9.7.18. Додатки потрібно оформлювати як продовження рукопису на подальших сторінках, розташовуючи відповідно до появи посилань на них у тексті. Додатки повинні мати спільну з рукописом наскрізну нумерацію сторінок.

9.7.19. Додатки позначають послідовно великими літерами українського алфавіту, за винятком Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь. Наприклад, Додаток А; Додаток Б. Якщо у тексті один додаток, то він позначається як Додаток А.

9.7.20. Ілюстрації, таблиці, формули та рівняння, що є у тексті додатків, нумерують у межах кожного додатку. Наприклад, третій рисунок Додатку А позначається як «Рисунок А.3» та ін.

9.8. Загальні правила цитування та посилання на використані джерела:

9.8.1. При написанні кваліфікаційної роботи студент повинен давати посилання на джерела, матеріали або окремі результати з яких наводяться в дослідженні, або на ідеях і висновках яких розроблюються проблеми, задачі, питання, вивченню яких присвячена робота. Такі посилання дають змогу відшукати документи і перевірити достовірність відомостей про цитування документа, дають необхідну інформацію щодо нього, допомагають з'ясувати його зміст, мову тексту, обсяг. Посилатися потрібно на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатися лише в тих випадках,

коли в них наявний матеріал, який не включено до останнього видання.

9.8.2. Список використаних джерел укладають відповідно до Державного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Бібліографічне посилання: загальні положення та правила складання». Документ розміщений на сайті наукової бібліотеки Університету.

9.8.3. Посилання подаються у тексті роботи у квадратних дужках – [14, с.20], де перша цифра – номер джерела у використаних джерел, а друга – номер сторінки.

9.8.4. Запозичені висловлювання обов'язково беруть у лапки (оформлювати у вигляді цитати) та посилаються на першоджерело. Порухення цих вимог може призвести до кваліфікації дій автора як плагіату та до відсторонення роботи до захисту.

9.8.5. Пряме цитування конкретного джерела не повинно перевищувати одного-двох абзаців. Кількість прямих цитат на одній сторінці роботи не повинна перевищувати 2–3. Не допустимо подавати цитати у висновках.

9.8.6. Загальні вимоги до цитування такі:

- текст цитати починається і закінчується лапками і наводиться в тій граматичній формі, у якій він поданий у джерелі, із збереженням особливостей авторського написання. Наукові терміни, запропоновані іншими авторами, не виділяються лапками, за винятком тих, які викликали загальну полеміку. У цих випадках використовується вираз «так званий»;
- цитування повинне бути повним, без довільного скорочення авторського тексту і без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні не допускається;
- кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело;
- при непрямому цитуванні (переказі, викладі думок інших авторів своїми словами) потрібно бути гранично точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів і давати відповідні посилання на джерело;
- цитування не повинно бути ні надмірним, ні недостатнім;

- якщо автор кваліфікаційної роботи виділяє деякі слова, то робиться відповідне застереження, наприклад: (курсив наш. – М.Х.), (підкреслено мною. – М.Х.), (розрядка моя. – М.Х.).

Х. ПІДГОТОВКА, ПОРЯДОК ТА ПРОЦЕДУРА ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ

10.1. Підготовка роботи до захисту полягає у наступному.

10.1.1. Не пізніше як за чотири тижні до захисту студент подає на відповідну кафедру для реєстрації:

- електронну версію кваліфікаційної роботи;
- заяву про перевірку кваліфікаційної роботи на автентичність

(Додаток Д).

10.1.2. Кваліфікаційна робота не допускається до попереднього захисту у випадку порушення здобувачем вищої освіти вимог до змісту, оформлення та порядку підготовки роботи до захисту та у випадку непроходження експертизи на академічний плагіат.

10.2. Попередній захист кваліфікаційних робіт:

10.2.1. Попередній захист проводиться на засіданні випускової кафедри і має на меті перевірку готовності здобувача вищої освіти до захисту роботи в ЕК: вільне володіння матеріалом роботи, здатність відповідати на питання стосовно сутності та результатів роботи, наявність демонстраційного матеріалу для захисту роботи.

10.2.2. Попередній захист кваліфікаційні роботи проходять за встановленим графіком, але не пізніше як за 3 тижні до терміну захисту перед екзаменаційною комісією.

10.2.3. На попередній захист студент повинен подати електронний варіант протоколу аналізу звіту подібності науковим керівником.

10.2.4. Попередній захист проводиться на засіданні кафедри за обов'язкової присутності завідувача кафедри та наукового керівника і передбачає такі процедурні етапи:

- виступ автора кваліфікаційної роботи з повідомленнями про основні положення роботи;
- детальні відповіді студента на усні та письмові запитання членів кафедри щодо змісту та суті роботи;
- виступ наукового керівника (консультанта) про якість виконання роботи, про можливість допуску роботи до захисту перед екзаменаційною комісією.

10.2.5. Кафедра робить висновок про готовність роботи до захисту, призначає рецензента/рецензентів, встановлює терміни опрацювання та подачі роботи, оформленої згідно з вимогами, на кафедру.

10.2.6. Попереднім захистом кваліфікаційної роботи може вважатися, за рішенням кафедри, виступ та участь студента у наукових конференціях – університетських, міжуніверситетських, всеукраїнських тощо.

10.2.7. Попередній захист вважається успішним, якщо здобувач вищої освіти повністю володіє результатами самостійно підготовленої роботи.

10.2.8. Після успішного проходження попереднього захисту кваліфікаційна робота підписується здобувачем вищої освіти, підписується науковим керівником та допускається до офіційного захисту на засіданні ЕК.

10.2.9. Висновок кафедри є підставою для допуску роботи до захисту перед екзаменаційною комісією. Висновок кафедри відображається у Поданні голові екзаменаційної комісії щодо захисту кваліфікаційної роботи (*Додаток Ж*).

10.2.10. У разі затвердження на засіданні кафедри рішення про недопуск до захисту кваліфікаційної роботи, здобувач вищої освіти за поданням декана факультету/директора навчально-наукового інституту відраховується із числа студентів Університету.

10.2.11. Захист нової кваліфікаційної роботи (на іншу тему) можливий не раніше, ніж у наступний термін роботи ЕК в Університеті.

10.3. *Письмова рецензія (Додаток В):*

10.3.1. Письмова рецензія подається на кафедру не пізніше, ніж за 15 календарних днів до захисту кваліфікаційної роботи.

10.3.2. Склад рецензентів призначається наказом ректора на підставі витягів із засідань кафедр.

10.3.3. Рецензування кваліфікаційних робіт здійснюють висококваліфіковані викладачі чи науковці, які є фахівцями в певній галузі, спеціалісти виробничих, наукових і проектних організацій, що відповідають профілю виконаної кваліфікаційної роботи. Рецензія має бути об'єктивною, відображати як позитивні, так і негативні сторони роботи і містить рекомендацію до оцінювання.

10.3.4. Особливу увагу в рецензії потрібно звернути на:

- актуальність теми;
- вміння застосовувати теоретичні знання для вирішення конкретних практичних завдань;
- наявність у роботі особистих пропозицій і рекомендацій, їх новизна, перспективність, практична цінність;
- достовірність результатів, коректність та обґрунтованість висновків;
- якість викладу (науковий стиль, мовна грамотність) та оформлення роботи;
- відповідність роботи існуючим вимогам до робіт такого типу;
- недоліки роботи.

10.3.5. Рецензент також має зазначити дату рецензування роботи, своє прізвище, ім'я та по батькові, місце роботи і посаду, яку обіймає.

10.3.6. Студент та науковий керівник мають право заздалегідь ознайомитися із текстом рецензії.

10.3.7. Негативна рецензія не є підставою для відхилення роботи від її захисту.

10.4. Не пізніше, ніж за 10 днів до захисту кваліфікаційної роботи перед екзаменаційною комісією студент подає на кафедру:

- письмову рецензію на кваліфікаційну роботу;
- електронну версію кваліфікаційної роботи на електронних носіях;
- зброшурований примірник кваліфікаційної роботи, підписаний

автором і науковим керівником роботи;

- протокол аналізу звіту подібності науковим керівником.

Рецензія (*Додаток В*) та Подання голові екзаменаційної комісії до захисту кваліфікаційної роботи (*Додаток Д*) вкладається в файл, який підшитий в кінці кваліфікаційної роботи.

10.5. За сім днів до захисту кваліфікаційні роботи передаються до деканату факультету/директорату навчально-наукового інституту.

10.6. Для захисту кваліфікаційних робіт не пізніше, ніж за три дні до засідання екзаменаційної комісії деканатом факультету/директоратом навчально-наукового інституту надається голові комісії :

- зброшурований примірник кваліфікаційної роботи, підписаний автором і науковим керівником роботи;

- подання голові екзаменаційної комісії щодо захисту кваліфікаційної роботи із довідкою про виконання навчального плану та успішності студента; висновком кафедри і наукового керівника про виконання кваліфікаційної роботи та її допуску до захисту за підписами декана факультету (інституту), завідувача кафедри, наукового керівника дослідження та секретаря деканату;

- письмову рецензію на кваліфікаційну роботу;

- електронний варіант звіту про перевірку в системі **StrikePlagiarism** у форматі *.pdf та коротку рецензію наукового керівника.

10.7. Крім цього, екзаменаційній комісії до захисту кваліфікаційної роботи можуть бути подані:

- друковані статті, тези, програми конференцій за темою роботи, у яких автор брав участь; *для захисту магістерських робіт наявність друкованих праць (наукові статті, методичні розробки тощо) є обов'язковою;*

- макети;

- зразки матеріалів і виробів;

- документи, які вказують на практичне застосування чи впровадження результатів кваліфікаційної роботи тощо.

10.8. Захист кваліфікаційної роботи проводиться на відкритому засіданні

екзаменаційної комісії за участю не менш ніж половини її складу за обов'язкової присутності голови комісії. На захисті можуть бути присутні і брати участь в обговоренні всі бажаючі, не порушуючи при цьому порядку та процедури захисту.

10.8.1. Процедура захисту включає:

- доповідь студента;
- запитання до автора;
- озвучення висновків наукового керівника та рецензента;
- відповіді студента на запитання членів екзаменаційної комісії та осіб, присутніх на захисті (з дозволу та в порядку, визначеному головою комісії);
- заключне слово студента.

10.8.2. У своїй доповіді студенту доцільно висвітлити такі важливі питання, як обґрунтування актуальності теми дослідження; мету, завдання, об'єкт, предмет дослідження; що вдалося встановити, виявити, довести; якими методами це досягнуто; елементи новизни у теоретичних положеннях та в практичних рекомендаціях; з якими труднощами довелося зіткнутися в процесі виконання дослідження, які положення не знайшли підтвердження.

10.8.3. У виступі мають міститися також відповіді на основні зауваження наукового керівника та рецензента. Доповідь студента не повинна перевищувати за часом 10–15 хвилин. Для кращого сприймання присутніми матеріалу бажано підготувати презентацію або виготовити на друкованій основі необхідні таблиці, рисунки, діаграми, графіки. Під час захисту кваліфікаційної роботи студент зобов'язаний дати вичерпні відповіді на всі зауваження у відгуках та рецензіях, а також у виступах на захисті. Захист кваліфікаційної роботи фіксується в протоколі екзаменаційної комісії.

10.8.4. Тривалість захисту однієї кваліфікаційної роботи не повинна перевищувати 30 хвилин.

10.8.5. Оцінка за результатами захисту кваліфікаційної роботи виставляється на закритому засіданні екзаменаційної комісії, після чого публічно оголошується її головою випускнику і всім присутнім на захисті.

XI. ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ

11.1. Оцінювання результатів захисту кваліфікаційних робіт здійснюється у порядку, передбаченому прийнятою в Університеті 100-бальною накопичувальною системою контролю навчальних досягнень за такими орієнтовними показниками:

Критерій за яким оцінюється робота	Максимальна кількість балів
1. Зміст кваліфікаційної роботи:	55
<ul style="list-style-type: none"> • відповідність змісту роботи завданню та вимогам навчально-методичних рекомендацій щодо її виконання 	10
<ul style="list-style-type: none"> • самостійність вирішення поставленої задачі, виконання розрахунків, таблиць, графічного матеріалу тощо. 	10
<ul style="list-style-type: none"> • наявність елементів наукової (науково-практичної) новизни 	10
<ul style="list-style-type: none"> • повнота розкриття теми дослідження, відповідність висновків до поставлених завдань 	10
<ul style="list-style-type: none"> • відповідність стандартам оформлення 	5
<ul style="list-style-type: none"> • здобутки студента: <ul style="list-style-type: none"> *участь у конференціях; * наукові статті, тези виступів; * методичні розробки; * макети; *зразки матеріалів і виробів; * документи, які вказують на практичне застосування чи впровадження результатів кваліфікаційної роботи тощо 	10
2. Захист кваліфікаційної роботи	45
<ul style="list-style-type: none"> • доповідь (логічність подання матеріалу; ефективність та 	15

доцільність використання ілюстративного матеріалу, його якість; культура мовлення доповідача)	
<ul style="list-style-type: none"> • обговорення роботи: вільне володіння проблематикою дослідження, вміння вести наукову дискусію та відстоювати власну точку зору, чіткість та лаконічність відповідей на поставлені запитання та ін. 	30
Всього:	100

11.2. При визначенні оцінки кваліфікаційної роботи приймається до уваги рівень теоретичної, наукової та практичної підготовки студентів.

11.3. Рішення екзаменаційної комісії про оцінку кваліфікаційної роботи приймається на закритому засіданні комісії відкритим голосуванням більшістю голосів членів комісії, які брали участь у її засіданні. За однакової кількості голосів голос голови екзаменаційної комісії є вирішальним.

11.4. При визначенні оцінки роботи має бути врахована також думка рецензента.

11.5. Повторний захист кваліфікаційних робіт з метою підвищення оцінки не дозволяється.

11.6. У випадках, коли захист кваліфікаційної роботи не відповідає вимогам рівня підсумкової атестації, екзаменаційна комісія ухвалює рішення про те, що студент є неатестованим, про що здійснюється відповідний запис у протоколі засідання комісії. У такому випадку екзаменаційна комісія встановлює: може студент подати на повторний захист ту саму роботу з доопрацюванням чи він повинен опрацювати нову тему, визначену відповідною кафедрою навчального закладу. Повторний захист кваліфікаційної роботи дозволяється протягом трьох років після закінчення вищого закладу освіти, але не раніше, як під час наступної підсумкової атестації.

11.7. Студент, який отримав незадовільну оцінку за кваліфікаційну роботу, відраховується з вищого навчального закладу. Йому видається

академічна довідка встановленого зразка.

11.8. Здобувачу вищої освіти, який не захищав кваліфікаційну роботу з поважних причин (підтверджених документами), може бути продовжений строк навчання до наступного терміну роботи ЕК, але не більше одного року.

11.9. Кваліфікаційна робота розміщуються у репозитарії Університету протягом місяця після її захисту.

11.9.1. На кафедрі, на якій виконується кваліфікаційна робота, здобувач вищої освіти подає в **електронному форматі** не пізніше, ніж за день до захисту:

- кваліфікаційну роботу в форматі pdf;
- рецензію (скан копію);
- протокол аналізу звіту подібності науковим керівником (скан копію);
- анотацію українською та англійською мовами обсягом не менше 200 знаків;
- ключові слова українською та англійською мовами (до 5 слів);
- назву роботи українською та англійською мовами;
- транслітерацію прізвища, ім'я, по батькові.

11.9.2. Представник кафедри не пізніше, як через десять днів після захисту кваліфікаційної роботи подає до Наукової бібліотеки Університету цей пакет документів в електронному форматі.

11.9.3. Співробітник Наукової бібліотеки протягом місяця розміщує захищену кваліфікаційну роботу у репозитарії Університету.

ХІІ. ПОРЯДОК ЗБЕРІГАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ

12.1. Кваліфікаційна робота, яка виконувалась на кафедрі, зберігається не менше одного року разом з такими документами:

- зброшурований примірник кваліфікаційної роботи, підписаний автором і науковим керівником роботи;
- завдання на кваліфікаційну роботу студенту (*Додаток А*);
- заява про перевірку кваліфікаційної роботи на автентичність (*Додаток Г*);

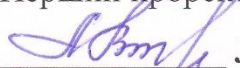
- рецензія (Додаток В);
- протокол аналізу звіту подібності науковим керівником.

ХІІІ. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

13.1. Положення про кваліфікаційу роботу здобувачів вищої освіти у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка розглядається та затверджується вченою радою Університету та затверджується наказом ректора.

13.2. Зміни та доповнення до Положення про кваліфікаційу роботу здобувачів вищої освіти у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка розглядаються і затверджуються вченою радою Університету та затверджуються наказом ректора.

Перший проректор

 Л.В. Пшенична

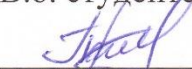
«30» 11 2020 рік

Начальник Центру забезпечення
якості вищої освіти

 М.М. Ячменик

«30» 11 2020 рік

В.о. студентського ректора

 Д. Пройдакова

«30» 11 2020 рік

Провідний юрисконсульт

 В.М. Черкашин

«30» 11 2020 рік

Проект положення підготувала

начальник навчального відділу

 Л.В. Петренко

«30» 11 2020 року

ДОДАТКИ

Додаток А

**СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені А.С.МАКАРЕНКА**

Інститут, факультет _____
 Кафедра _____
 Рівень вищої освіти _____
 Спеціальність _____
 Освітньо-професійна програма _____

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____

_____
(назва кафедри)_____
(підпис)_____
(ініціали, прізвище, вчене звання)

« ____ » _____ 201__ р.

**З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ**_____
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи _____

керівник роботи _____,

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом від «__» _____ 20__ року, №__.

2. Строк подання студентом роботи _____

3. Вихідні дані до роботи _____

4. Зміст роботи (перелік питань, які потрібно розробити)

5. Перелік графічного (ілюстративного) матеріалу (із чітким зазначенням обов'язкових складових) _____

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка
Фізико-математичний факультет
Кафедра інформатики

Іваненко Іван Іванович

**ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ТЕХНОЛОГІЙ FLASH
НА ЕЛЕКТИВНИХ КУРСАХ З ІНФОРМАТИКИ У СТАРШІЙ ШКОЛІ**

Спеціальність: 014 Середня освіта (Інформатика)

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

Кваліфікаційна робота
на здобуття освітнього ступеня магістра

Науковий керівник:

_____ П.П.Петренко,
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри фізики

«___» _____ 20__ року

Виконавець:

_____ І.І.Іваненко

«___» _____ 20__ року

Суми 20__

**Рецензія
на кваліфікаційну роботу бакалавра/магістра**

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

Спеціальність _____

Галузь знань _____

Тема _____

Актуальність теми кваліфікаційної магістерської роботи і доцільність її розроблення

_____

_____

_____

Якість проведеного дослідження _____

_____

_____

_____

Позитивні риси кваліфікаційної магістерської роботи

_____

_____

_____

Зауваження _____

_____

_____

_____

Практична значимість висновків і рекомендацій

_____

_____

_____

Рецензент:

Науковий ступінь, учене звання (за наявності)

_____ (підпис) _____ (ІПІ)

Місце роботи та посада

Підпис засвідчую (для зовнішніх рецензентів)

_____ (посада, підпис)

Завідувачу кафедри (назва кафедри)

_____

(Прізвище, ініціали завідувача)

здобувача вищої освіти _____

_____

(Прізвище, імя, по батькові, спеціальність, група, телефон)

_____

ЗАЯВА

ПРО ПЕРЕВІРКУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ НА АВТЕНТИЧНІСТЬ

Я, _____, студент _____ групи, виконавець кваліфікаційного дослідження _____

_____ на здобуття ступеня освітнього рівня _____ підтверджую, що в моїй письмовій роботі не міститься елементів плагіату (запозичень чужого тексту, опублікованого раніше на паперовому або електронному носії, без посилання на автора і джерело).

Усі прямі запозичення з друкарських і електронних джерел, а також із захищених раніше кваліфікаційних робіт, кандидатських і докторських дисертацій мають відповідні посилання.

Я ознайомлений (а) з тим, що виявлення плагіату у моїй роботі є основою для недопуску мене до захисту.

Число

ПІБ

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені А.С.МАКАРЕНКА

**ПОДАННЯ
ГОЛОВІ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ
ЩОДО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ**

Направляється студент _____ до захисту
кваліфікаційної роботи
за спеціальністю _____
на тему: _____

Кваліфікаційна робота і рецензія додаються.

Декан (директор) _____ факультету (інституту) _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

Довідка про успішність

_____ за період навчання на _____ факультеті (інституті) з
20__ року до 20__ року повністю виконав навчальний план за спеціальністю з таким розподілом
оцінок за:

національною шкалою: відмінно ___%, добре ___%, задовільно ___%;

шкалою ECTS: А ___%; В ___%; С ___%; D ___%; Е ___%.

Секретар факультету _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

Висновок керівника кваліфікаційної роботи

Студент(ка) _____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

Керівник роботи _____
(підпис) (ініціали, прізвище)
«__» _____ 20__ року

Висновок кафедри _____ про кваліфікаційну роботу

Кваліфікаційну роботу розглянуто на засіданні кафедри «__» _____ 20__ року, протокол
№ ____. Студент _____ допускається до захисту даної роботи в
екзаменаційній комісії.

Завідувач кафедри _____
(підпис) (ініціали, прізвище)
«__» _____ 20__ року